

İşle İlgili Akış Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlanması*

Mustafa DERVİŞOĞULLARI^a, Levent DENİZ^b

(a) Arş. Gör., Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Bölümü, İstanbul
(b) Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, İstanbul

Amaç

Bu çalışmanın amacı Bakker (2008) tarafından geliştirilen İşle İlgili Akış Deneyimi Ölçeği'nin [The Work Related Flow Inventory (WOLF)] Türkçeye uyarlanması ve ölçeğin Türkçe formunun geçerlilik ve güvenilirliğine ilişkin kanıtların sağlanmasıdır. Ölçeğin orijinali kendini kaptırma (4 madde), işten zevk alma (4 madde) ve içsel iş motivasyonu (5 madde) olmak üzere 3 alt boyuta sahiptir. Ölçek 7'li likert üzerinden puanlanmakta ve ölçek yardımıyla kişi kendi işle ilgili akış deneyimini değerlendirebilmektedir. Çalışmalara başlamadan önce ölçeğin geliştiricisi ile iletişime geçilmiş ve Türkçe uyarlaması için izin alınmıştır.

Yöntem

Öncelikle bir ölçme ve değerlendirme uzmanı, bir eğitim yönetimi ve denetimi uzmanı, bir rehberlik ve psikolojik danışma uzmanı ile bir İngilizce okutmanından ölçeğin Türkçe çevirisini yapmaları istenmiştir. Gerçekleştirilen çeviriler incelenmiş ve gerekli düzenlemeler yapılarak Türkçe form oluşturulmuştur. Daha sonra ölçeğin Türkçe formu Türkçe Eğitimi bölümünde görev yapan iki uzmanın görüşüne sunulmuş ve dönütler ışığında imla noktalama ve dilbilgisi açısından düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Oluşturulan Türkçe form bir uzman tarafından İngilizceye geri çevrilmiş ve ölçeğin son halinin oluşturulması için son kontroller gerçekleştirilmiştir. Bu süreçlerin ardından uygulamaya geçilmiştir. Ölçeğin İngilizce ve Türkçe formu toplam 33 öğretim elemanına 2 hafta ara ile uygulanmıştır. Dilsel eşdeğerlik çalışması kapsamında Türkçe ve İngilizce maddeler için Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayı sonuçları incelenmiş ve ilişkili gruplar t-testi sonucunda maddelerin birbirlerinden anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Daha sonra farklı üniversitelerin farklı fakültelerinde görev yapan toplam 401 öğretim elemanına Türkçe form uygulanmıştır. Yapı geçerliliğini sınamak için doğrulayıcı faktör analizinden (DFA) yararlanılmıştır.

Bulgular

Dilsel eşdeğerlik çalışması kapsamında Türkçe ve İngilizce maddeler için Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayı sonuçları incelenmiş ve ilişkili gruplar t-testi sonucunda maddelerin birbirlerinden anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. İncelemelerde maddelerle ilgili dilsel eşdeğerlik açısından bir sorun olmadığı görülmüştür. Ölçeğin uyum indekslerinin yeterli düzeyde olduğu görülmüş ve orijinal versiyondaki üç faktörlü yapı Türkçe form için de korunmuştur. Ayrıca alt boyutlar ve ölçeğin tamamı için hesaplanan iç tutarlık katsayılarının yeterli düzeyde olduğu görülmüştür.

Tartışma ve Sonuç

Günümüzde insanların kendilerini gerçekleştirmeleri ve içinde çalıştıkları örgütlere en yüksek düzeyde katkıda bulunmaları için özellikle yönetim alanında birçok araştırma ve proje çalışmaları gerçekleştirilmektedir. Pozitif psikolojinin altında ele alınan bir kavram olarak akış, henüz yönetim ve özellikle eğitim yönetimi alanında araştırmalarda fazla yer almamış bir durumdadır. Bu çalışma ile işle ilgili akış deneyimi ölçeğinin Türkçe formu yükseköğretim alanında uygulanmış ve geçerlik ve güvenilirliğine ilişkin kanıtlar sunulmuştur. Bu çalışmada gerçekleştirilen dilsel eşdeğerlik, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları sonucunda İşle İlgili Akış Ölçeği'nin Türkçe formunun akademisyenler için kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir form olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Akış, akış deneyimi, ölçek uyarlama

* Bu çalışma Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Doktora Programında yürütülmekte olan Türkiye'de Öğretmen Eğitiminde Akademisyen Yeterlikleri başlıklı doktora tez çalışmasından üretilmiştir.

Turkish Adaptation of Work-Related Flow Inventory

Purpose

The aim of this study was to adapt the Work-Related Flow Inventory WOLF developed by Bakker (2008) into Turkish and to provide evidence for the validity and reliability of the Turkish version of the scale. The original scale has 3 sub-dimensions: absorption (4 items), work enjoyment (4 items) and intrinsic work motivation (5 items). The inventory is scored on a 7-point Likert scale and with the help of the inventory one can evaluate his / her own work-related flow experience. First of all, the developer of the inventory was contacted and permission for the Turkish adaptation was obtained.

Method

An assessment and evaluation specialist, an education management and supervision specialist, a guidance and psychological counseling specialist and an English instructor were asked to translate the inventory into Turkish. The translations were examined and the necessary arrangements were made and a Turkish form was created. Afterwards, the Turkish form of the inventory was presented to the opinion of two experts studying in the Turkish Education Department and adjustments were made in terms of spelling, punctuation and grammar in the light of feedback. The Turkish form was translated back to English by an expert and final checks were made to form the final version of the inventory. Following these processes, implementation was started. The English and Turkish forms of the inventory were administered to a total of 33 faculty members at 2-week intervals. In the context of the linguistic equivalence study, Pearson product-moment correlation coefficient results for Turkish and English items were examined and also it was examined whether the items differed significantly from each other as a result of t-test in related groups. Then, Turkish language forms were applied to 401 faculty members working in different universities. Confirmatory factor analysis (CFA) was used to test construct validity.

Findings

In the context of the linguistic equivalence study, Pearson product-moment correlation coefficient results for Turkish and English items were examined and it was examined whether the items differed significantly from each other as a result of t-test in related groups. It was found that there was no problem in terms of linguistic equivalence of the items. The fit indices of the inventory were found to be sufficient and the three-factor structure in the original version was preserved for the Turkish form. In addition, the internal consistency coefficients calculated for the sub-dimensions and the whole inventory were found to be sufficient.

Discussion and Conclusion

Today, many research and project studies are carried out especially in the field of management in order to enable people to realize themselves and contribute to the organizations in which they work at the highest level. As a concept under positive psychology, flow has not yet taken place much in research in the field of management and especially in education management. In this study, the Turkish version of the work-related flow inventory was applied in the field of higher education and evidence of its validity and reliability was presented. It was found that the Turkish adaptation of the Work-Related Flow Inventory is a valid and reliable form that can be used for academics.

Keywords: Flow, flow experience, scale adaptation.

GİRİŞ

Geleneksel psikolojide bireyin ruhsal bozukluklarının belirlenmesi ve tedavisi daha baskın bir özelliktir. Ancak yeni ve güçlü bir psikoloji perspektifi konumunda olan ve temellerini insanlık psikolojiden alan pozitif psikoloji, bireyin mutluluğunu, pozitif işlevselliğini ve normal yaşamını daha anlamlı ve tatminkâr geçirebilmesi ile ilgilenmektedir (Sahrañç, 2015, s.111). Pozitif psikoloji, olumlu duyguların, olumlu karakter özelliklerinin ve olanak sağlayan kurumların bilimsel olarak çalışılması için kullanılan bir şemsiye terimdir (Seligman et al, 2005). Akış kuramı, bireyin anlamlı ve keyifli anlarını

inceleyen, bireylerin becerileri ile eşit ya da kabul edilebilir düzeyde yüksek düzeyde güçlüklerin deneyimlenmesi ile gelişeceği iddiasında bulunan bir pozitif psikoloji kuramıdır (Sahranç, 2015, s. 111).

Akış, insanların bir aktiviteye tamamen daldığı ve yoğun bir şekilde eğlendiği bir bilinç durumu olarak ifade edilmektedir (Bakker, 2008, s. 400). Bir ressamın açlığı, yorgunluğu ya da rahatsızlığı göz ardı ederek çalışmasını sürdürmesine rağmen, çalışmasını tamamladığı zaman hızla ilgisini kesmesinin nedenlerinin araştırılması ile ilgili olan akış araştırması ve kuramı, içsel olarak motive olmuş ya da ototelik (kendisini son üründen ya da aktiviteden kaynaklanacak herhangi bir dış iyilikten ziyade aktivitenin kendinde ve kendinin ödül olması) eylem olgusunu anlamak üzere geliştirilmiştir (Nakamura ve Csikszentmihalyi, 2014, s.239-240). Akış deneyimi yaşamak birtakım amaçları gerçekleştirmek üzere yetenek seviyesine uygun zorluklarla mücadele ederek, sürekli ilerlemeye ilişkin dönütlerin işlenmesi ve bu dönüte uygun olarak eylemin düzenlenmesi söz konusudur. Bu aşamalardan geçerek akışı deneyimleyen kişiler öznel bir duruma geçiş yaşarlar. Bu yaşanan deneyime akış denmektedir (Nakamura ve Csikszentmihalyi, 2014, s. 240). Akış deneyiminin özellikleri (Csikszentmihalyi, 1996, s.6) tarafından aşağıda verilen dokuz maddede belirtilmiştir. Bunlar;

Yolun her aşamasında açık hedefler mevcuttur.

Birisinin eylemlerine anlık dönüt mevcuttur.

Zorluklar ve yetenekler arasında bir denge söz konusudur.

Eylem ve bilinç bütünleşmiştir.

Dikkat dağıtıcı unsurlar bilincin dışındadır.

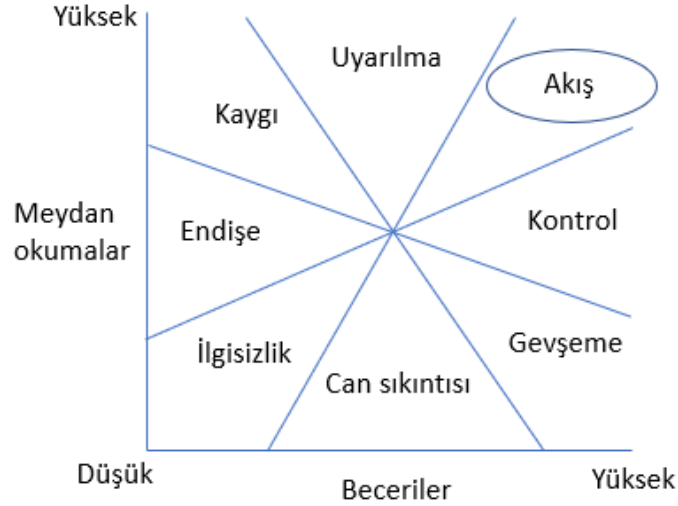
Başarısızlık endişesi yoktur.

Benlik bilinci kaybolur.

Zaman algısı bozulur.

Eylem ototelik hale gelir.

Akış deneyiminin gerçekleşebilmesi için algılanan zorluklar ya da fırsatların ne çok zor ne de çok kolay olmaması gerekmektedir. Böyle bir durumda karşılaşılan zorluk seviyesi ile kişinin yetenek seviyesine bağlı olarak mevcut yeteneklerin geliştirilmesine olanak sağlaması söz konusudur. Bunun için bir kişinin kendi yeteneklerine uygun zorluklarla mücadele etmesi gerekmektedir. Ayrıca açık ve yakın amaçlara sahip olmak ve kişinin hızlı dönüt alması da akış deneyiminin gerçekleşmesi için gerekli koşullardandır (Nakamura ve Csikszentmihalyi, 2014, s. 240).

Şekil 1. Meydan okumalar ve beceriler arasındaki ilişkinin bir fonksiyonu olarak deneyim kalitesi (Csikszentmihalyi, 1997)'den uyarlanmıştır.

Şekil 1’de görüldüğü üzere meydan okumalar ve becerilerin her ikisi de yüksek olduğu zaman akış deneyimi gerçekleşmektedir (Csikszentmihalyi, 1997). Akış deneyiminin çalışanların refahı ve işyerinde inovasyon için olumlu etkilere sahip, arzu edilen bir durum olduğu ifade edilmektedir (Nielsen ve Cleal, 2010). İşle ilgili akış deneyimi, kendini kaptırma, işten zevk alma ve içsel iş motivasyonu ile karakterize olan, çalışırken deneyimlenen kısa süreli bir uç bir deneyim olarak ifade edilebilir. Kendini kaptırma, çalışanların kendilerini işlerine kaptırdıkları tamamen konsantre oldukları, zamanın akıp gittiği ve etraflarında olup biten herşeyi unuttuğu bir durumu ifade ederken; işten zevk alma, çalışma hayatının kalitesi hakkında olumlu bir yargıya sahip olarak bir pozitif duygu olarak mutlu hissedilmesi durumunu ifade etmektedir. İçsel iş motivasyonu ise içinde bulunan zevk ve memnuniyeti deneyimlemek amacıyla işle ilgili özel bir eylemi gerçekleştirme ihtiyacı olarak tanımlanabilmektedir (Salanova, Bakker ve Llorens, 2006).

Akış deneyimi eğitim alanında çalışanlar açısından öğretmen ve akademisyenler açısından da önem arz etmektedir. Daha kaliteli bir eğitim öğretim hizmeti sağlamak üzere eğitimcilerin akış deneyimlerinin incelenmesi özellikle akış deneyiminin ototelik özelliği ve öğretmenlik mesleğinin doğası ile örtüşmesi gibi açılardan oldukça önemlidir. Bu çalışmada eğitim fakültesinde görev yapan öğretim elemanlarının işleri ile ilgili akış deneyimlerini ölçmek üzere Bakker (2008) tarafından geliştirilen Work Related Flow Inventory (WOLF) isimli ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmanın amacı İşle İlgili Akış Ölçeği’nin dilsel, eşdeğerlik, geçerlik ve güvenirlik çalışmasını gerçekleştirmektir. Bundan dolayı aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

İşle İlgili Akış Ölçeği Türkçe dilsel eşdeğerliğe sahip midir?

İşle İlgili Akış Ölçeği geçerlik özelliklerine sahip midir?

İşle İlgili Akış Ölçeği güvenirlik özelliklerine sahip midir?

YÖNTEM

Çalışma Grupları

Bu çalışmada İşle İlgili Akış Ölçeği'nin dilsel eşdeğerlik çalışması ve geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları için iki ayrı çalışma grubu oluşturulmuştur.

Birinci Çalışma Grubu

İşle İlgili Akış Ölçeği'nin dilsel eşdeğerlik çalışmasını gerçekleştirmek üzere bir devlet üniversitesinde görev yapan toplam 33 öğretim elemanından veriler toplanmıştır. Katılımcılara ilişkin detaylı bilgiler Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Birinci Çalışma Grubunun Demografik Bilgilerine Ait Frekans ve Yüzde Değerleri

	Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}
Cinsiyet	Kadın	21	63,6	63,6
	Erkek	12	36,4	36,4
	Toplam	33	100,0	100,0
Yaş	25-30	15	45,5	45,5
	31-35	11	33,3	33,3
	36-40	4	12,1	12,1
	41 ve daha fazla	3	9,1	9,1
	Toplam	33	100,0	100,0
Unvan	Arş. Gör.	22	64,7	64,7
	Dr. Öğretim Üyesi	8	24,2	24,2
	Öğr. Gör.	1	3	3
	Doç. Dr.	1	3	3
	Prof. Dr.	1	3	3
	Toplam	33	100,0	100,0

İkinci Çalışma Grubu

İşle İlgili Akış Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarını gerçekleştirmek üzere farklı devlet üniversitelerinde görev yapan toplam 401 öğretim elemanından veriler toplanmıştır. Katılımcılara ilişkin detaylı bilgiler Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. İkinci Çalışma Grubunun Demografik Bilgilerine Ait Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar		<i>f</i>	%	% _{gec}
Cinsiyet	Kadın	211	52,6	52,8
	Erkek	189	47,1	47,3
	Toplam	400	99,8	100,0
Yaş	24-30	87	21,7	22,1
	31-35	84	20,9	21,4
	36-40	67	16,7	17,0
	41-45	41	10,2	10,4
	46-50	48	12,0	12,2
	51-55	34	8,5	8,7
	56-60	16	4,0	4,1
	61-65	13	3,2	3,3
	66 ve daha fazla	3	,7	,8
	Toplam	393	98,0	100,0
Unvan	Prof. Dr.	73	18,2	18,3
	Doç. Dr.	54	13,5	13,5
	Dr. Öğr. Üyesi	69	17,2	17,3
	Öğr. Gör. Dr.	25	6,2	6,3
	Öğr. Gör.	11	2,7	2,8
	Arş. Gör. Dr.	25	6,2	6,3
	Arş. Gör.	142	35,4	35,6
	Toplam	399	99,5	100,0
Fakülte	Fen-Edebiyat Fakültesi	140	34,9	35,8
	Eğitim Fakültesi	105	26,2	26,9
	İktisadi ve İdari Bil. Fakültesi	44	11,0	11,3
	Ziraat Fakültesi	22	5,5	5,6
	Güzel Sanatlar Fakültesi	18	4,5	4,6
	Sağlık Bilimleri Fakültesi	11	2,7	2,8
	Diğer Fakülteler	51	12,7	13
	Toplam	391	97,5	100
Üniversite	Marmara Üniversitesi	105	26,2	27,2
	Atatürk Üniversitesi	48	12,0	12,4
	Ankara Üniversitesi	34	8,5	8,8
	Pamukkale Üniversitesi	30	7,5	7,8
	Samsun 19 Mayıs Üniversitesi	28	7,0	7,3
	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	22	5,5	5,7
	Ege Üniversitesi	21	5,2	5,4
	Gazi Üniversitesi	14	3,5	3,6
	Uludağ Üniversitesi	14	3,5	3,6
	Çukurova Üniversitesi	12	3,0	3,1
	Akdeniz Üniversitesi	10	2,5	2,6
	Diğer Üniversiteler	48	11,9	12,5
	Toplam	386	96,3	100

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada verilerin toplanmasında Bakker (2008) tarafından geliştirilen İşle İlgili Akış Ölçeği'nden [The Work Related Flow Inventory (WOLF)] yararlanılmıştır. Literatürde birçok çalışma bu ölçekten

yararlanmıştır (Rousseau ve Aubé, 2018; Xie, Cao, Sun ve Yang, 2019; Zubair ve Anila, 2015). Ölçeğin orijinali kendini kaptırma (4 madde), işten zevk alma (4 madde) ve içsel iş motivasyonu (5 madde) olmak üzere 13 madde ve 3 alt boyuta sahiptir. Ölçek 7’li Likert üzerinden “1-asla” ve “7-her zaman” olacak şekilde puanlanmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puan yüksek akışı ifade etmektedir. Ölçek yardımıyla kişi kendi işle ilgili akışını değerlendirebilmektedir. Çalışmalara başlamadan önce ölçeğin geliştiricisi ile iletişime geçilmiş ve Türkçe uyarlaması için izin alınmıştır.

Dilsel Eşdeğerlik

Öncelikle bir ölçme ve değerlendirme uzmanı, bir eğitim yönetimi ve denetimi uzmanı, bir rehberlik ve psikolojik danışma uzmanı ile bir İngilizce okutmanından ölçeğin Türkçe çevirisi yapmaları istenmiştir. Gerçekleştirilen çeviriler incelenmiş ve gerekli düzenlemeler yapılarak Türkçe form oluşturulmuştur. Daha sonra ölçeğin Türkçe formu Türkçe Eğitimi bölümünde görev yapan iki uzmanın görüşüne sunulmuş ve dönütler ışığında imla noktalama ve dilbilgisi açısından düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Oluşturulan Türkçe form bir uzman tarafından İngilizceye geri çevrilmiş ve ölçeğin son halinin oluşturulması için son kontroller gerçekleştirilmiştir. Bu süreçlerin ardından uygulamaya geçilmiştir. Ölçeğin İngilizce ve Türkçe formu toplam 33 öğretim elemanına 2 hafta ara ile uygulanmıştır. Dilsel eşdeğerlik çalışması kapsamında Türkçe ve İngilizce maddeler için Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayı sonuçları incelenmiş ve ilişkili gruplar t-testi sonucunda maddelerin birbirlerinden anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir.

Tablo 3. İşle İlgili Akış Ölçeği Türkçe ve İngilizce Madde Puanları Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

Maddeler	N	r	p
Türkçe 1 İngilizce 1	33	,686	,000
Türkçe 2 İngilizce 2	33	,846	,000
Türkçe 3 İngilizce 3	33	,866	,000
Türkçe 4 İngilizce 4	33	,875	,000
Türkçe 5 İngilizce 5	33	,871	,000
Türkçe 6 İngilizce 6	33	,948	,000
Türkçe 7 İngilizce 7	33	,894	,000
Türkçe 8 İngilizce 8	33	,925	,000
Türkçe 9 İngilizce 9	33	,783	,000
Türkçe 10	33	,793	,000

İngilizce 10			
Türkçe 11	33	,768	,000
İngilizce 11			
Türkçe 12	33	,785	,000
İngilizce 12			
Türkçe 13	33	,714	,000
İngilizce 13			
Türkçe Kendini kaptırma	33	,926	,000
İngilizce Kendini kaptırma			
Türkçe İşten zevk alma	33	,980	,000
İngilizce İşten zevk alma			
Türkçe İçsel iş motivasyonu	33	,867	,000
İngilizce İçsel iş motivasyonu			
Türkçe Toplam ölçek	33	,970	,000
İngilizce Toplam ölçek			

Tablo 3’de İşle İlgili Akış Ölçeği Türkçe ve İngilizce madde, alt boyut ve ölçek toplam puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi sonucunda puanlar arasında istatistiksel açıdan $p < .05$ düzeyinde pozitif yönde anlamlı ilişkiler belirlenmiştir. Dilsel eşdeğerlik çalışması kapsamında gerçekleştirilen Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayı sonuçları incelendiğinde bütün Türkçe ve İngilizce maddelerin birbiri ile orta ile yüksek düzeyde anlamlı ilişkili olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4. İşle İlgili Akış Ölçeği Türkçe ve İngilizce Puanları Arasında Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan İlişkili Grup t Testi Sonuçları

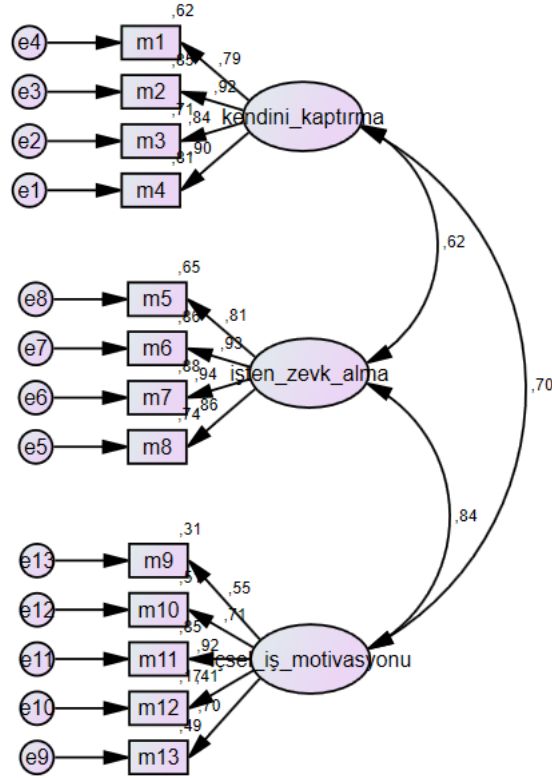
Madde	Gruplar	N	\bar{x}	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Madde 1	İngilizce	33	4,52	1,35	,23	,97	32	,338
	Türkçe	33	4,33	1,36	,24			
Madde 2	İngilizce	33	4,36	1,39	,24	-1,29	32	,206
	Türkçe	33	4,55	1,50	,26			
Madde 3	İngilizce	33	4,15	1,46	,25	-,94	32	,354
	Türkçe	33	4,27	1,38	,24			
Madde 4	İngilizce	33	4,42	1,30	,23	-1,88	32	,070
	Türkçe	33	4,64	1,29	,23			
Madde 5	İngilizce	33	5,42	0,90	,16	1,44	32	,160
	Türkçe	33	5,30	0,98	,17			
Madde 6	İngilizce	33	5,00	1,20	,21	-1,36	32	,184
	Türkçe	33	5,09	1,18	,21			
Madde 7	İngilizce	33	5,15	1,15	,20	-1,00	32	,325
	Türkçe	33	5,24	1,12	,19			
Madde 8	İngilizce	33	4,82	1,21	,21	-,37	32	,712
	Türkçe	33	4,85	1,20	,21			
Madde 9	İngilizce	33	4,61	1,52	,26	-,50	32	,620
	Türkçe	33	4,70	1,63	,28			
Madde 10	İngilizce	33	4,09	1,49	,26	-1,10	32	,280
	Türkçe	33	4,27	1,46	,25			

Madde 11	İngilizce	33	4,82	1,45	,25	-,73	32	,474
	Türkçe	33	4,94	1,37	,24			
Madde 12	İngilizce	33	5,24	1,23	,21	1,68	32	,103
	Türkçe	33	5,00	1,30	,23			
Madde 13	İngilizce	33	5,39	1,32	,23	-1,49	32	,147
	Türkçe	33	5,64	1,08	,19			
Kendini kaptırma	İngilizce	33	17,45	4,83	0,84	-1,01	32	,321
	Türkçe	33	17,79	5,00	0,87			
İşten zevk alma	İngilizce	33	20,39	3,84	0,67	-,68	32	,500
	Türkçe	33	20,48	3,77	0,66			
İçsel iş motivasyonu	İngilizce	33	24,15	5,01	0,87	-,86	32	,394
	Türkçe	33	24,55	5,15	0,90			
Toplam ölçek	İngilizce	33	62,00	11,24	1,96	-1,62	32	,116
	Türkçe	33	62,82	11,96	2,08			

Tablo 4’de görüldüğü üzere İşle İlgili Akış Ölçeği Türkçe ve İngilizce puanları arasında farklılık olup olmadığını belirlemek üzere yapılan İlişkili Grup t Testi sonucunda bütün maddelerin, alt boyutların ve ölçek toplam Türkçe ve İngilizce puanlarının aritmetik ortalamalarının birbirlerinden anlamlı olarak farklılaşmadıkları tespit edilmiştir.

Geçerlik Çalışması

Dilsel eşdeğerlik çalışmasından sonra farklı üniversitelerin farklı fakültelerinde görev yapan toplam 401 öğretim elemanına Türkçe form uygulanmıştır. Yapı geçerliliğini sınamak için doğrulayıcı faktör analizinden (DFA) yararlanılmıştır.

Şekil 2. İşle ilgili akış ölçeğine ait path diyagramı

Doğrulayıcı faktör analizi birtakım maddelerin bir yapıyı tanımlayıp tanımlamadığını test etmek üzere geliştirilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi, teorik yapıları test etmek üzere kullanılmaktadır (Schumacker ve Lomax, 2010, s.5). Yapısal eşitlik modelinin bir türü olan doğrulayıcı faktör analizinde model uyum kriterleri için çok güçlü tek bir uyum indeksi bulunmamaktadır. Aksine sayısı gittikçe artan birçok uyum indeksinden söz etmek mümkündür (Schumacker ve Lomax, 2010, s.63).

Tablo 5. Uyum İyiliği İstatistikleri

χ^2 (p)	sd	χ^2 /sd	RMSEA	GFI	AGFI	CFI	NFI	TLI
120,718	62	1,947	,049	,956	,936	,985	,970	,981

Tablo 5’de görüldüğü üzere, Ki-kare/serbestlik derecesi χ^2 /sd=1,947 (≤ 3 , mükemmel uyum); RMSEA=0.049 (≤ 0.05 , mükemmel uyum), GFI=0.956 (≥ 0.95 , mükemmel uyum), AGFI=0.,936 (≥ 0.90 , kabul edilebilir uyum) CFI=0.985 (≥ 0.95 , mükemmel uyum); NFI=0.970 (≥ 0.95 , mükemmel uyum); TLI=0.981 (≥ 0.95 , mükemmel uyum) değerleri, ilgili uyum indeks değerlerinin genel olarak mükemmel bir uyuma sahip olduğuna işaret etmektedir.

Güvenirlilik Çalışması

Ölçeğin güvenirlik çalışması kapsamında, iç tutarlık güvenirliğini belirlemek amacıyla ölçeğin tamamının Cronbach Alfa katsayısı incelenmiştir. Ölçeğin alt boyutları olan kendini kaptırma; işten

zevk alma ve içsel iş motivasyonu için Cronbach Alfa katsayıları sırasıyla ,918; ,933 ve ,785 olarak belirlenirken; ölçeğin tamamına ait Cronbach Alfa katsayısı ,924 olarak belirlenmiştir.

Tartışma ve Sonuç

En üst performansını göstermesi gereken mücadelelerin içinde bulunan kişiler akış deneyimi yaşayabilmektedir. Bu optimal deneyimi sürdürmek, bireylerin yeterlikleri ile mücadelelerin arasındaki dengeye bağlıdır. Akış deneyimi gerçekleştirerek çalışmalarını sürdüren kişilerin yeni meydan okuma süreçlerinde bu optimal deneyimi sürdürmeleri yeterliklerini geliştirmelerine bağlıdır. Bu gelişimsel süreç, ideal bir öğrenme sürecini bünyesinde barındırmaktadır (Custodero, 2002). Bu durum akış deneyiminin özellikle sürekli bir gelişimi gerektiren mesleklerde, çalışanların yeterlik gelişim süreçlerinde yararlanılabilecek önemli bir kuram haline getirmektedir.

Akış deneyiminin ototelik olma özelliği olarak ifade edilen gerçekleştirilen aktivitenin kendisinden keyif alma durumu ile ilgili olarak yapılan bir çalışmada öğrenmekten veya öğrenme aktiviteleri gerçekleştirmekten keyif aldığı için öğrenme aktivitelerini sürdüren öğrencilerin, çok daha düşük düzeyde akademik erteleme davranışları sergiledikleri gözlemlenmiştir (Lee, 2005). Bu şekilde öğrenme süreci çok daha verimli kullanılabilir. Ayrıca Maeran ve Cangiano (2013) akışın iş tatmininin güçlü bir yordayıcısı olduğunu belirlerken; Zubair ve Anila (2015) işle ilgili akış deneyiminin çalışanların yaratıcılığı ile ilişkili olduğunu belirlemiştir. Fullagar ve Kelloway (2009) beceri çeşitliliği ve otonomisi yüksek olan akademik çalışmalar ile akış durumunun ilgili olduğunu; akışın pozitif ruh hali ile ilişkili olduğunu belirlemiştir. Bütün bu ifade edilen sebeplerden ötürü akış deneyimi özellikle örgüt geliştirme ve örgüt psikolojisi araştırmalarında incelenmesi önemli bir kuram olarak yer almaktadır.

Bu çalışmada gerçekleştirilen dilsel eşdeğerlik, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları sonucunda İşle İlgili Akış Ölçeği'nin Türkçe formunun akademisyenler için kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir form olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmanın bu alanda gerçekleştirilecek çalışmalara ve alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Bakker, A. B. (2008). The work-related flow inventory: construction and initial validation of the WOLF. *Journal of Vocational Behavior*, 72, 400-414.
- Csikszentmihalyi, M. (1996). *Creativity: Flow and The Psychology of Discovery and Invention*. New York: Harper Collins.
- Csikszentmihalyi, M. (1997). *Finding Flow*. New York: Basic

- Custodero, L. A. (2002). Seeking challenge, finding skill: flow experience and music education. *Arts Education Policy Review*, 103(3), 3-9. DOI:10.1080/10632910209600288
- Fullagar, C. J. ve Kelloway, E. K. (2009). Flow at work: An experience sampling approach. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 82(3), 595-615.
- Lee, E. (2005) The relationship of motivation and flow experience to academic procrastination in university students. *The Journal of Genetic Psychology*, 166(1), 5-15. DOI: 10.3200/GNTP.166.1.5-15
- Maeran, R. ve Cangiano, F. (2013). Flow experience and job characteristics: analyzing the role of flow in job satisfaction. *TPM-Testing, Psychometrics, Methodology in Applied Psychology*, 20(1), 13-26.
- Nakamura, J. ve Csikszentmihalyi, M. (2014). The concept of flow. In *Flow and The Foundations of Positive Psychology* (pp. 239-263). Springer Netherlands.
- Nielsen, K. ve Cleal, B. (2010). Predicting flow at work: Investigating the activities and job characteristics that predict flow states at work. *Journal of Occupational Health Psychology*, 15(2), 180.
- Rousseau, V. ve Aubé, C. (2018). Se sentir bien pour diriger efficacement : l'importance du plaisir au travail chez les responsables d'équipe. *Psychologie Du Travail et Des Organisations*, 24(1), 39–50. doi:10.1016/j.pto.2017.05.003
- Sahranç, Ü. (2015). Akış kuramı. In B. E. Tekinalp ve Ş. I. Terzi (Eds). *Eğitimde Pozitif Psikoloji Uygulamaları* (s.111-142). Ankara, Pegem.
- Salanova, M., Bakker, A. B., ve Llorens, S. (2006). Flow at work: Evidence for an upward spiral of personal and organizational resources. *Journal of Happiness Studies*, 7(1), 1-22.
- Schumacker, R. E. ve Lomax, R. G. (2010). *A Beginner's Guide to Structural Equation Modelling*, (3rd Edition), Routledge.
- Seligman, M. E., Steen, T. A., Park, N., ve Peterson, C. (2005). Positive psychology progress: empirical validation of interventions. *American Psychologist*, 60(5), 410-421.
- Xie, Y. J., Cao, D. P., Sun, T., ve Yang, L. B. (2019). The effects of academic adaptability on academic burnout, immersion in learning, and academic performance among Chinese medical students: a cross-sectional study. *BMC Medical Education*, 19(1), 211.

Zubair, A. ve Anila, K. (2015). Authentic leadership and creativity: Mediating role of work-related flow and psychological capital. *Journal of Behavioural Sciences*, 25(1), 150.

Ek 1: İşle İlgili Akış Ölçeği Türkçe Formu

Aşağıdaki ifadeler işinizi yapma biçiminizi tanımlamaktadır. Lütfen ifadelerin her birini ne sıklıkta yaşadığınızı size verilen 7’li likert değerlendirme formu üzerinde “asla” ile “her zaman” arasındaki seçeneklerden size uygun geleni ilgili yere işaretleyerek cevaplayınız.

		Asla						Her zaman
1	Çalışırken, işten başka bir şey düşünmem.	1	2	3	4	5	6	7
2	Kendimi işe kaptırırm.	1	2	3	4	5	6	7
3	Çalışırken etrafımdaki her şeyi unuturum.	1	2	3	4	5	6	7
4	Kendimi tamamen işime veririm.	1	2	3	4	5	6	7
5	İşim kendimi iyi hissetmemi sağlar.	1	2	3	4	5	6	7
6	İşimi büyük bir zevkle yaparım.	1	2	3	4	5	6	7
7	İşimi yaparken mutlu hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
8	Çalışırken kendimi neşeli hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
9	Daha az ücret alsaydım bile yine de bu işi yapardım.	1	2	3	4	5	6	7
10	Boş zamanlarımda da çalışmak istediğimi fark ederim.	1	2	3	4	5	6	7
11	Çalışıyorum çünkü bundan zevk alıyorum.	1	2	3	4	5	6	7
12	Bir şey üzerinde çalışırken bunu kendim için yaparım.	1	2	3	4	5	6	7
13	Çalışma motivasyonumu işin sonucunda alacağım ödülde değil işin kendisinden alırım.	1	2	3	4	5	6	7

Not: Ölçek maddeleri arasında ters madde yoktur. Ölçekten alınan yüksek puan yüksek akışı ifade etmektedir. 1, 2, 3 ve 4. maddeler “kendini kaptırma” alt boyutunu; 5, 6, 7 ve 8. maddeler “işten zevk alma” alt boyutunu ve 9, 10, 11, 12 ve 13. maddeler “içsel iş motivasyonu” alt boyutunu oluşturmaktadır.